

Силабус курсу:

СПЕЦПРАКТИКУМ З ПСИХОЛОГІЇ (ЗА ГАЛУЗЯМИ ПСИХОЛОГІЇ)

Ступінь вищої освіти:	магістр
Спеціальність:	053 «Психологія. Практична психологія »
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

Старший викладач Горобець Аліса Ігорівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Старший викладач кафедри ППСР

посада

Gorobec_ai@snu.edu.ua	+38-095-69-17-822	Viber за номером телефону	325ГК аудиторія кафедри ППСР
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є розкриття загальних та специфічних особливостей даної дисципліни, її структури, окремих методів наукового пізнання; конкретизація зв'язку фундаментальних об'єктів з конкретною навчальною дисципліною, демонстрація системних відносин, надання цілісної уяви про предмет; деталізація і поелементне вивчення й засвоєння відповідних дисципліни понять, теорій; формування у студентів системи знань на основі усвідомлення загальних закономірностей, загальних принципів, поступового переходу від окремих до більш широких узагальнень; диференціювання знань, що дозволяє із великої кількості одержаних знань виділяти тільки ті, на які падає основне змістовне і логічне навантаження та які є опорою для встановлення зв'язків між основними поняттями теми, курсу, предмету, цілеспрямована підготовка молодих спеціалістів – психологів до практичної діяльності.

Метою самостійної роботи за дисципліною є засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; переорієнтація із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: Вивчення дисципліни сприятиме практичній підготовці психологів з надання ними психологічної допомоги окремим людям, організаціям, установам у вирішенні різноманітних проблем життєдіяльності у складних економічних та соціально-психологічних умовах, що склалися в Україні.

Вміння: Здійснювати пошук, аналізувати і критично оцінювати інформацію з

різних джерел; Застосовувати знання і розуміння для розв'язування задач синтезу та аналізу елементів та систем, характерних обраній області наукових досліджень.

Передумови до початку вивчення: Дисципліна «Спецпрактикум з психології (за галузями психології)» здійснюється в тісному взаємозв'язку з такими галузями психологічної науки : загальна психологія, вікова психологія, соціальна психологія, психофізіологія, практична психологія.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у оволодінні знаннями та уміннями щодо застосування закономірностей наукового пізнання, принципів і методів наукового пошуку для визначення структури дослідницької роботи, характеру її здійснення, для розробки необхідного інструментарію і форм подання результатів наукового дослідження.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, мислити концептуально, системно, самогенно.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії, володіння соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу.

ЗК9. Здатність працювати в команді

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати і критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень в усній та письмовій формі.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Методологія та методи наукового дослідження. Спостереження як метод дослідження в	2/2	Поняття про методологію, метод, методологічний принцип, науковий підхід і методіку. Загальна й спеціальна методологія науки. Класифікація методів психологічного дослідження. Процедура проведення психологічного дослідження. Експериментальні та не експериментальні	Тести. Індивідуальні завдання.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	психології.		методи психології, їх історичне становлення й співвідношення у різних розділах сучасної психології. Поняття про спостереження як дослідницький прийом і засіб збору емпіричних даних. Можливості, обмеження та основні сфери застосування спостереження. Залежність результатів спостереження від мети та гіпотези дослідження, від особливостей об'єкта та спостерігача. Планування та організація спостереження. Особливості психологічного спостереження. Розробка схеми спостереження.	
2	Експериментальні та не експериментальні методи в психології.	2/2	Експеримент як процедура перевірки гіпотез про причинно-наслідкові зв'язки явищ. Основні різновиди експерименту. Мета експерименту. Внутрішня та зовнішня валідність експерименту. Етика експериментального дослідження. Опитування в психології. Види опитування: бесіда, анкетування та інтерв'ю бесіда як метод дослідження основні вимоги щодо проведення бесіди. Анкетування як метод психології. Види анкетування. Інтерв'ю як різновид бесіди. Техніка проведення інтерв'ю недоліки та переваги метода інтерв'ю в психології. Види тестів та їх характеристика.	Тести. Індивідуальні завдання.
3	Відчуття. Методики дослідження відчуттів. Сприймання. Методики дослідження сприймання.	2/2	Поняття про відчуття. Дослідження ролі відчуттів у пізнавальній діяльності людини. Фізіологічні основи відчуттів. Фізичні властивості середовища, які породжують відчуття різної модальності. Класифікація та види відчуттів та їхня характеристика. Закономірності та властивості відчуттів. Поняття про сприймання. Природа сприймання. Взаємозв'язки аналізаторів у процесі сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Роль моторних компонентів у сприйманні. Сприймання як дія. Загальні властивості та індивідуальні особливості сприймання.	Тести. Індивідуальні завдання.
4	Пам'ять. Методики дослідження пам'яті. Мислення. Методики дослідження мислення.	2/2	Роль пам'яті у пізнавальній діяльності людини. Визначення видів пам'яті: короткочасна, довготривала та оперативна пам'ять. Оцінка короткочасної наочно-образної пам'яті. Дослідження оперативної пам'яті. Дослідження динаміки процесу заучування (довготривала пам'ять). Поняття мислення та його різновиди. Дослідження провідного типу мислення. Дослідження впливу минулого досвіду на спосіб вирішення задач (методика Лачінса). Дослідження рівня сформованості рефлексивності мислення. Дослідження рівня розвитку аналітичності індуктивного	Тести. Індивідуальні завдання.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			мислення в умовах обмеженого часу. Дослідження лабільності-ригідності мислення за допомогою методики «Словниковий лабіринт». Дослідження активності вербального та наочно-дійового мислення.	
5	Уява. Методики дослідження уяви. Увага. Методики дослідження уваги.	2/2	Поняття про уяву як вищий пізнавальний процес. Уява та її характеристики. Класифікація та види уяви. Дослідження індивідуальних особливостей уяви (визначення рівня складності уяви, ступеня фіксованості уявлень, гнучкості або ригідності уявлень, ступеня її оригінальності чи стереотипності). Уява та її характеристики. Види уваги. Поняття про основні властивості уваги: вибірковість, стійкість, концентрація, обсяг, розподіл. Визначення поняття «обсяг» уваги. Дослідження обсягу уваги (за допомогою запам'ятовування літер та чисел), а також за методикою «Крапки». Дослідження вибірковості уваги за допомогою методики Мюнстерберга та методики Торндайка. Дослідження розподілу уваги за допомогою коректурної проби Бурдона та цифрових таблиць. Визначення понять «стійкість» та «концентрація» уваги.	Практичні вправи. Тести. Індивідуальні завдання.
6	Емоції та почуття. Методики дослідження емоцій та почуттів особистості. Воля. Методики дослідження вольової сфери особистості.	2/2	Поняття про емоції і почуття. Функції емоцій і почуттів. Вираження емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій та почуттів. Класифікація різновидів емоцій. Дослідження диференціальних емоцій (К.Ізарда). Дослідження емоційного спрямування (Б.І. Додонов). Дослідження настроїв за допомогою теста Люшера. Поняття про волю. Воля як вища психічна функція. Основні фази складної вольової дії. Дослідження вольових якостей особистості. Дослідження суб'єктивного контролю. Дослідження «сили волі» та рішучості. Дослідження наполегливості. Дослідження імпульсивності.	Тести. Індивідуальні завдання.
7	Дослідження темпераменту як індивідуально-типологічної властивості особистості. Дослідження характеру особистості. Здібності. Методики дослідження здібностей.	2/2	Поняття про темперамент як сукупність індивідуальних проявів динаміки психічної діяльності особистості. Історія розвитку та становлення вчення про темперамент. Психологічна характеристика та властивості типів темпераменту. Вплив темпераменту на індивідуальний стиль діяльності людини. Поняття про характер. Природні і соціальні передумови формування характеру. Провідні риси характеру. Акцентуйовані риси характеру, їх класифікація (Е.Кречмера, Е. Фромма, А.Є. Лічко, К.Леонгарда). Поняття про здібності, їх фізіологічна основа. Якісна і кількісна	Тести. Індивідуальні завдання.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			характеристика здібностей. Види здібностей. Формування та розвиток здібностей.	

Рекомендована література

Основна література:

1. Волошина В.В., Волинська Л.В., Савицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2005. – 280 с.
2. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. 4-те вид. – К.: Каравела, 2011. -280 с.
3. Галян І. М. Психодіагностика : навч. посіб. / І. М. Галян. – К. : Академвидав, 2009. – 463 с.
4. Герасімова Н. Є. Загальна психологія [текст] : практикум / Н. Є. Герасімова. – Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. – 208 с.
5. Загальна психологія [текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук [та ін.]. - К. : Каравела, 2011. – 464 с.
6. Зелінська Т. М. Практикум із загальної психології [текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Зелінська, І. В. Михайлова. – К. : Каравела, 2010. - 272 с.
7. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навч. посіб. – К.:2004. – 318 с. 17.
8. Моначин І. Л. Зошит-практикум з курсу «Практикум з загальної психології» для студентів спеціальності «Психологія». – Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. – 100 с.
9. Матвієнко Л.І. Практикум із загальної психології: Навч. посібник. – К.: ІПК ДСЗУ, 2008. – 120 с.
10. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – 2-ге вид. допов. - К.: Вища школа, 2001.
11. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К.:Либідь, 2002. – 632 с.
12. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник. – К: Кондор, 2009. – 576 с.
13. Пашукова, Т. І. Практикум із загальної психології / Т. І. Пашукова, А. І. Допіра, Г. В. Дьяконов ; за ред. Т. І. Пашукової. – К. : Знання, 2006. – 203 с.
14. Практикум із загальної психології [робочий зошит] : методичні рекомендації до лабораторних занять з курсу «Практикум із загальної психології» / [уклад. Портницька Н. Ф., Гречуха І. А., Литвинчук А. І., Можаровська Т. В., Хоменко Н. В.] за ред. Портницької Н. Ф. – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2016. – 270 с.
15. Практикум з психодіагностики. — 2-ге вид., виправ. і допов. / Уклад.: О. О. Музика та ін. — Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка, 2000. — 160 с.
16. Практикум із загальної психології: для подвійних спеціальностей /Уклад. Л. В. Долинська, С. О. Ставицька, В. В. Волошина.: — К., 2003. - 140 с.

17. Психологія: Підручник / За ред. Ю. Л. Трофімова. – К.: Либідь, 2001. – 390 с.23.
18. Цимбалюк І.М., Яницька О.Ю. Загальна психологія. — К.: ВД Професіонал, 2004. -304 с.
- 19.Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія: Навчальний посібник. – К:Наукова думка, 2000. – 192 с.

Інформаційні ресурси.

1. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>
2. Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>

Методичне забезпечення

1. Белей М.Д. Тодорів Л.Д. Основи діагностичної психології. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2008. 296 с.
2. Герасімова Н. Є. Основи загальної психології : самостійна робота студентів [текст] : навч. посіб. / Н. Є. Герасімова, І. В. Герасімова. – Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. - 68 с.
3. Загальна психологія : навч. посіб. / Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. – К. : ЦУЛ, 2012. – 296 с.
4. Погорільська Н. І. Математичні методи в психологічних дослідженнях [текст] : навч. посіб. / Н. І. Погорільська, О. В. Ходанович. – Київ : Київський університет, 2015. – 128 с.
5. Туриніна О. Л. Практикум з психології : навч. посіб. / О. Л. Туриніна. – К. : МАУП, 2007. – 328 с.
- 3.2.13. Юрчинська Г. К. Психомоторика. Загальний практикум [текст] : навч. посіб. / Г. К. Юрчинська. – Київ : Київський університет, 2005. – 164 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.